

Umetniška gimnazija – plesna smer
Modul A: balet

Posodobljeni učni načrt

KLAVIR
OBVEZNI PREDMET

70 ur

Posodobljeni učni načrt

KLAVIR

Strokovni predmet v programu Umetniška gimnazija – plesna smer, Modul A: balet (70 ur)

Posodobljeni učni načrt so pripravile:

Predsednica predmetne skupine:

Lidija Malahotky Haas, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Članice:

Tatjana Dvoršak, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Jožica Grebenšek, prof., Glasbena šola Fran Korun Koželjski Velenje

mag. Larisa Čanji, prof., Glasbena šola Celje

Selma Chicco Hajdin, prof., Glasbena šola Koper

Tina Hribar, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Vodja in koordinatorka predmetne skupine za klavir:

Mateja Valič Presetnik, spec., Glasbena šola v Zavodu sv. Stanislava Ljubljana

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Recenzenta:

red. prof., Hinko Haas, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Kaja Lomovšek, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Žiga Turk**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof., mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof. in mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odrasli_h/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana, 2012

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:780.616.433(0.034.2)

POSODOBLJENI učni načrt. Klavir [Elektronski vir] : obvezni predmet : 70 ur / [pripravili Lidija Malahotky Haas ... et al.]. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2012. - (Umetniška gimnazija - plesna smer. Modul A, Balet)

ISBN 978-961-03-0114-1 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Malahotky Haas, Lidija

265662208

Posodobljeni učni načrt za predmet klavir je pripravila Predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za klavir. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet klavir določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 7. 5. 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju instrumentalnega pouka.

Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 154. seji 24. januarja 2013.

VSEBINA

1 OPREDELITEV PREDMETA	4
2 SPLOŠNI CILJI	5
3 CILJI IN VSEBINE	6
4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	8
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	9
5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja	9
5.2 Medpredmetne povezave.....	10
6 MATERIALNI POGOJI	10
7 ZNANJE IZVAJALCEV	11

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet klavir za dijake¹ baleta v programu umetniške gimnazije je obvezni predmet.

Poučujemo ga v prvem in drugem letniku, v vsakem v obsegu 35 ur. Učna ura traja 45 minut in poteka individualno enkrat tedensko.

Na tej ravni izobraževanja skupaj z drugimi strokovnimi predmeti vzgaja in izobražuje mlade plesne talente ter jim omogoča razumevanje povezave med glasbo in plesom.

Dijaki se pri tem predmetu seznanijo z osnovami glasbene teorije, osnovnimi glasbenimi pojmi in izrazi, notnim zapisom ter zakonitostmi glasbe. Pri tem predmetu dijaki razvijajo motorične sposobnosti, slušne zaznave, občutek za ritem in fraziranje, spodbujamo tudi njihovo umetniško doživljanje in izražanje.

Poudariti je treba, da pri tem predmetu ne gre za tehnično brežhibnost, temveč za osnovno obvladovanje izvajalske tehnike in praktično uporabo inštrumenta. Poudarek je na razvijanju ritmičnega čuta in muzikalnosti, kar dijakom pomaga pri plesu.

¹ V tem učnem načrtu izraz *dijak* velja enakovredno za *dijaka* in *dijakinjo*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu klavir:

- razvijajo glasbeni talent;
- razvijajo ustvarjalne sposobnosti;
- odkrivajo, razvijajo in poglobljajo svoje glasbene sposobnosti in predznanje;
- spoznavajo, razumejo in uporabljajo strokovne glasbene izraze;
- gradijo in izboljšujejo izvajalsko tehniko;
- spoznavajo in obvladujejo izrazne možnosti inštrumenta;
- razvijajo občutek za ritem in fraziranje;
- razumejo in praktično uporabljajo zakonitosti glasbene teorije;
- se navajajo na estetsko doživljanje in razvijajo glasbeni okus;
- ob sistematični vadbi razvijajo delovne navade in odnos do dela;
- skupaj z učiteljem usmerjajo in razvijajo svoje pianistične sposobnosti;
- razvijajo sposobnosti za načrtovanje učenja;
- razvijajo odgovornost za svoje znanje;
- spremljajo in presojujejo uspešnost svojega napredka;
- na nastopih predstavljajo svoje poustvarjalne dosežke;
- vključujejo se v skupne projekte ter se pri tem navajajo na medsebojno umetniško sodelovanje;
- izvajajo dela slovenskih skladateljev, ob tem spoznavajo domačo glasbeno ustvarjalnost in razvijajo zavest o pomenu ohranjanja narodove samobitnosti in primerjave z evropsko glasbeno dediščino;
- aktivno sodelujejo pri ustvarjalnih projektih in razvijajo samoiniciativnost in podjetnost;
- skrbijo za kakovost učnega jezika;
- sporazumevajo se v slovenščini;
- kritično uporabljajo informacijsko tehnologijo;
- uporabljajo računalniške programe in kritično pridobivajo podatke iz različnih virov;
- vključujejo se v domača in mednarodna šolska partnerstva;
- ob koncu šolanja dosegajo zahtevano znanje za nadaljevanje študija.

3 CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> – razvijajo osnove klavirske tehnike; – teoretično in praktično spoznavajo durove in molove lestvice in akorde – z ustreznimi prstnimi redi; – sproščajo izvajalski aparat. 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice, durove in molove lestvice čez eno oktavo, vzporedno in v protipostopu, posamezno in skupaj – Akordi, durovi in molovi kvintakordi z obrati čez eno oktavo, razloženo in sočasno, posamezno in skupaj – Igranje osnovnih akordov na glavnih stopnjah tonalitete

3.1.2 Skladbe različnih karakterjev	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> – razvijajo osnove klavirske tehnike; – napredujejo v težavnosti skladb; – spoznavajo klavirsko literaturo; – usvajajo igranje na pamet in urijo glasbeni spomin; – usvajajo igranje iz not; – prepoznavajo različne taktovske načine, tempe; – spoznavajo glasbene oblike in njihove strukture s poudarkom na plesnih oblikah (polka, valček, koračnica). 	<ul style="list-style-type: none"> – A. Nikolajev, Klavirska šola, 1. zv. – I. Dekleva, Po belih in črnih tipkah, 1. in 2. zv. – J. Thompson, Klavirska šola 1, Skladbice – A. Aaron, Piano course – J. Bastien, Primer A, B; Piano 1, Performance 1, Technic 1 – I. in J. Pucihar, Moj prijatelj klavir – Prvi koraki 1 a in 1 b – Skladbe primerne težavnostne stopnje iz drugih zbirk – Odlomki iz baletne literature (priredb)

3.1.3 Skladbe slovenskih skladateljev	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> – spoznavajo literaturo slovenskih skladateljev. 	<ul style="list-style-type: none"> – J. Pavčič, Slovenske narodne 1 – Slovenske klavirske skladbe 1 – Skladbe slovenskih skladateljev primerne težavnostne stopnje

3.2.1 Tehnične in muzikalne prvine	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: <ul style="list-style-type: none"> – razvijajo osnove klavirske tehnike; – teoretično in praktično spoznavajo durove in molove 	<ul style="list-style-type: none"> – Lestvice, durove in molove čez eno ali dve oktavi, vzporedno in v protipostopu, skupaj – Akordi, durovi in molovi kvintakordi z obrati čez eno ali

lestvice in akorde – z ustreznimi prstnimi redi ter napredujejo v zahtevnosti igre; – sproščajo izvajalski aparat.	dve oktavi, razloženo in sočasno – Igranje osnovnih akordov na glavnih stopnjah tonalitete
---	---

3.2.1 Etude	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: — razvijajo prstno tehniko in napredujejo v njej; — rešujejo določene tehnične probleme.	— E. Kvartič, Etude 1–2 — Skladbe etudnega značaja

3.2.2 Skladbe različnih karakterjev iz različnih stilnih obdobj, plesne oblike	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: — razvijajo in napredujejo v klavirski tehniki; — napredujejo v težavnosti skladb; — spoznavajo klavirsko literaturo; — spoznavajo skladbe v plesnih oblikah in jih primerjajo s plesom; — igrajo na pamet in urijo glasbeni spomin; — igrajo iz not; — razvijajo koncentracijo; — spoznavajo glasbene oblike in njihove strukture s poudarkom na plesnih oblikah (menuet, mazurka, sarabanda, poloneza).	— A. Nikolajev, Klavirska šola, 1. zv. — I. Dekleva, Po belih in črnih tipkah, 1. in 2. zv. — J. Thompson, Klavirska šola 1., 2. in 3. zv., skladbice — A. Aaron, Piano course — J. Bastien, Primer A, B; Piano 1, Performance 1, Technic 1 — I. in J. Pucihar, Moj prijatelj klavir — Prvi koraki 1 a in 1 b — Male skladbe mojstrov 1 a in 1 b — J. S. Bach, Male skladbe za klavir, Notna knjižica za Ano Magdaleno Bach — Skladbe primerne težavnostne stopnje iz drugih zbirk — Skladbe plesnih oblik — Odlomki iz baletne literature (priredb)

3.2.3 Skladbe slovenskih skladateljev	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Dijaki: — spoznavajo literaturo slovenskih skladateljev; — napredujejo v tehnični zahtevnosti.	— J. Pavčič, Slovenske narodne 1 — Slovenske klavirske skladbe 1 — Skladbe slovenskih skladateljev primerne težavnostne stopnje

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo obvladovanja inštrumenta in muziciranja, kar se izraža na področjih tehnike in obvladovanja inštrumenta, muzikalnosti in izraznosti, natančnosti in zanesljivosti, vzdržljivosti in koncentracije ter težavnosti izvajanega programa.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno), in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki so nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. So mejna kategorija obvladovanja inštrumenta, pri čemer so omejeni tehnika, razumevanje notnega besedila ter muzikalno podajanje in je izbor glasbenih vsebin morda malo lažji, vendar je izvedba celotnega programa še sprejemljiva.

Minimalni standardi znanja so izraženi v izpitnih vsebinah po posameznih letnikih. Dijak vsaj eno skladbo na letnem izpitu izvaja na pamet.

1. letnik:

- lestvica čez eno oktavo, vzporedno, posamezno;
- akordi – kvintakord v osnovni obliki na glavnih stopnjah lestvice, razloženo in sočasno, posamezno;
- tri skladbe različnih značajev (npr. J. Bonset, Mala koračnica; G. F. Humbert, Gavota, I. Dekleva, Etuda, Valček, Polka; Ljudske/prir. J. Pavčič, Jager pa jaga, Izidor ovčice pase).

2. letnik:

- lestvica čez eno oktavo, vzporedno in v protipostopu, skupaj;
- kvintakord z obrati na prvi stopnji lestvice, čez eno oktavo, razloženo in sočasno, skupaj;
- tri skladbe različnih značajev (npr. J. Krieger, Menuet; C. Gurlitt, Mala uspavanka; A. Rowley, Kitajček; Ljudske/prir. J. Pavčič, Barčica po morju plava, Sonček čez hribček gre, Lisička je prav zvita zver).

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Pri tem predmetu se pojavlja težava, saj dijaki v učnem načrtu nimajo nauka o glasbi, kar pomeni, da jih je treba pri pouku klavirja najprej seznaniti z osnovami glasbenega jezika, osnovami glasbene teorije, notami, ritmom itn., nekateri pa pridejo že z dobrim predznanjem klavirja ali znanjem kakega drugega instrumenta. Učitelj naj se ne ravna togo po učnem načrtu, ampak naj ga prireja dijakovim sposobnostim in zmožnostim. Bolj sposobnim dijakom in dijakom z boljšim predznanjem naj izbere zahtevnejše skladbe.

Pri pouku klavirja naj utrjuje glasbene pojme, ki jih dijak potrebuje pri baletu. Pri izbiri skladb naj bo poudarek na plesnih skladbah; ob tem naj učitelj pojasni izvor, značilnosti, ritmične in melodične zakonitosti plesne oblike.

Minimalni priporočeni standardi predelane in usvojene snovi:

- 1. letnik:

pet lestvic, pet akordnih vaj, dvajset značajske različnih skladb (vsaj tri slovenske skladbe, vsaj deset skladb plesnih oblik);

- 2. letnik:

pet lestvic, pet akordnih vaj; pet skladb etudnega značaja; deset značajske različnih skladb iz različnih slogovnih obdobj (vsaj dve slovenski skladbi, vsaj pet skladb plesnih oblik).

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku koncertnih prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati sam pouk; dijak tako spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegovo moč dojetanja, raven znanja in zmožnosti, pa tudi daje dijaku povratne informacije o njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov znanja in morebitnih pomanjkljivosti lahko ustvarja kar najbolj celovito in realno sliko o napredku in morebitnih

zagatah posameznega dijaka; na tem temelju učinkoviteje pripravimo načrt nadaljnjega dela, dajemo jasnejše napotke za plodovitejšo vadbo oz. učenje.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena.

Učitelj preverja znanje:

- pri vsaki individualni uri pouka,
- na internih nastopih.

K preverjanju lahko učitelj občasno povabi tudi druge učitelje istega ali sorodnega predmeta, kar bo okrepilo timsko delo, izmenjavo izkušenj in usklajevanje meril.

Ocenjevanje

Glede na naravo inštrumentalnega pouka dijakovo znanje ocenjujemo z izvedbo izbranih glasbenih vsebin pri pouku in na nastopih. Ocenjujemo tehnično obvladovanje inštrumenta, natančnost in zanesljivost izvedbe, prikaz muzikalnosti ter težavnost programa. Na letnem izpitu določi končno oceno izpitna komisija.

5.2 Medpredmetne povezave

Obvezni predmet klavir se tesno povezuje z vsemi strokovnimi in teoretičnimi predmeti glasbenega, predvsem pa baletnega oddelka, kot so klasični balet, stilni plesi, karakterni plesi, sodobna plesna tehnika, repertoar, zgodovina baleta in glasbe. Skladbe, ki jih dijak spozna pri pouku klavirja, lahko kasneje uporabi za spremljavo določenih baletnih vaj, prepoznava povezavo taktovskih načinov z določenimi baletnimi vajami in si pri plesu pomaga z razumevanjem fraziranja.

Prav tako pa je treba upoštevati povezavo s splošnimi predmeti, ki so del dijakovega srednješolskega izobraževanja (tuji jeziki, slovenščina, matematika, telesna vzgoja idr.).

6 MATERIALNI POGOJI

Pouk naj bo v svetlem, zvočno in akustično izoliranem prostoru. Inštrument naj bo uglašen in redno vzdrževan. Priporočljiv je metronom.

7 ZNANJE IZVAJALCEV

Izvajalci	Znanje
Učitelj	Klavir